USA. Republikanske politikere har lovet, at de *aldrig* nogensinde vil hæve skatten. Indtil nu. Valgnederlaget har fremprovokeret et historisk opgør i partiet.

Regnskabets time

Af MARTIN KRASNIK

VALGET er overstået, men valgkampen fortsætter, og nu handler den endelig om det, der burde have været det vigtigste tema hele tiden: Skat. Det ser løjerligt ud, men Barack Obama tager i disse dage rundt i landet til en slags vælgermøder og taler for, at amerikansk økonomi kun kan reddes, hvis amerikanerne lægger flere penge i statskassen. Det sagde han ikke meget om i den lange valgkamp op til præsidentvalget. Men det gør han nu.

Det skyldes den meget omtalte »afgrund« – *the fiscal cliff* – som den amerikanske økonomi når til kanten af om få uger: Hvis de to partier ikke laver en aftale inden nytår, udløber en række midlertidige skattelettelser, og grønthøsteren køres brutalt hen over det føderale budget med enorme besparelser til følge: Halvdelen på velfærdsydelser, halvdelen på forsvarsudgifterne. Udsigten til denne dramatiske begivenhed har fået de to partier til at indtage holdninger, der var helt umulige før valget.

Især Republikanerne. I stedet for at forhandle med det slagne parti, fører præsident Obama offentlig kampagne for sit synspunkt: Hvis man vil gøre noget ved gælden og det løbende, voksende underskud på de føderale finanser, skal der ganske enkelt flere penge i den føderale kasse. Skatten for de rigeste amerikanere skal tilbage til det niveau, der gjaldt før George Bushs heftige skattesænkninger.

Nederlaget ved valget har bragt Republikanerne i defensiven, og det kan der være store perspektiver i.

Man husker, hvordan Republikanerne reagerede på nederlaget til Obama i 2008: Højrefløjen samledes i Tea Party-bevægelsen med Sarah Palin som uofficiel leder. Aktivisterne mobiliserede med stor succes modstanden mod offentlige myndigheder, særligt skatter. TEA står for *Taxed Enough Already*, lød det fra de mange demonstrationer. Og ved midtvejsvalget i 2010 vandt republikanere fra højrefløjen både over den moderate del af det Republikanske Parti og over Demokraterne og tog flertallet i Repræsentanternes Hus. Sejren medførte politisk lammelse i flere omgange, særligt omkring forhandlingerne om det såkaldte gældsloft. Nu er det regnskabets time.

I de sidste mange år har spørgsmålet om skat været et dogme blandt republikanerne. Dogmebroderen over dem alle hedder Grover Norquist, konservativ aktivist og leder af organisationen Americans for Tax Reform. Siden 1986 er det lykkedes ham at få republikanske politikere i hobetal til at love, at de aldrig, *aldrig* nogensinde vil hæve skatterne. 95 procent af republikanerne i Kongressen har underskrevet det såkaldte *Pledge*, et løfte om at »beskytte skatteyderne« *forever*! Grover Norquist er, som han siger, ikke imod den offentlige sektor, han vil »bare gøre den så lille, at man kan drukne den i badekarret«.

Det har været forunderligt at iagttage denne mands store indflydelse. Jeg har mødt ham nogle gange, og han er ganske vist både begavet og venlig, men han er drevet af en ideologisk feber, der gør ham immun over for store dele af virkeligheden. Han bærer et stort ansvar for, at mange konservative politikere i ramme alvor tror, at skandinaviske sundhedssystemer automatisk smider gamle mennesker ud fra hospitalerne, fordi de må prioritere yngre patienter.

Men nu har partiet tabt for anden gang til Barack Obama. Bekymrede røster taler om, at partiet er ved at risikere samme skæbne som Demokraterne i 1970erne og 1980erne, hvor de kun havde en enkelt præsident, som de ikke engang rigtigt vil stå ved. Ideologiske dogmer må droppes, hvis partiet igen skal kunne appellere til vælgerne: i værdipolitikken og i demografiske og økonomiske spørgsmål. Holdningen til skat har været lige så helligholdt som modstanden mod abort og indvandring, men udsigten til nye nederlag har fået flere og flere partifolk til at tænke sig om.

Modstanden mod skat af enhver slags har historiske rødder i den amerikanske borgerkrig, hvor især slaveejere i sydstaterne så indkrævningen af skatter til den føderale regering i Washington som nordstaternes middel til at undertvinge dem. Det er denne historiske mistro, som Republikanerne har næret i flere år. Ved præsidentvalget vandt Mitt Romney da også stort over Barack Obama – i sydstaterne.

Men da resten af landet også stemmer, har ledende republikanere nu åbent kritiseret skatteløftet og Grover Norquists indflydelse i partiet. Det gælder ikke bare en række relativt moderate folk – som senator John McCain – men også Eric Cantor, partiets leder i Repræsentanternes Hus. Pragmatisme er vigtigere end løfter, sagde han f.eks. forleden, en smule pænere formuleret end George Bush Senior, der til en høring sidste år udbrød: »Hvem helvede er denne Grover Norquist overhovedet?!«

Skatteløfte på dåse. ADAM ZYGLIS I BUFFALO NEWS

Norquists *Tax Pledge* har to sider: Man må ikke fjerne skattefradrag uden at kompensere med tilsvarende skattelettelser. Og man må aldrig hæve skatterne. Den første del har flere republikanske politikere allerede smidt fra sig, og i de kommende uger vil de fremlægge forslag om at fjerne en række store skattefradrag for at få flere penge i kassen. Til gengæld forventer de, at Demokraterne går med på heftige besparelser i overførselsindkomster.

Barack Obama har dog insisteret så meget på, at skatterne *skal* stige for de højeste indkomster, at det er svært at forestille sig, at han kan bakke ud for at få en aftale.

At hæve de rigeste amerikaneres skat fra 35 til 39,5 til 40 procent lyder ikke så drabeligt, men for Republikanerne er det afgørende, fordi det vil bryde den selvpålagte forbandelse, som skatteløftet har været. Partiets højrefløj insisterer på, at valgnederlaget skyldes, at Mitt Romney var for moderat, og at et stærkt højresving er nødvendigt. Men de moderate kræfter, der har været i eksil i flere år, ikke mindst på grund af Grover Norquists indflydelse, er altså begyndt at røre på sig. De næste uger bliver en nervekrig mellem de to store partier, men det mest interessante bliver at følge, hvem der vinder opgøret internt hos Republikanerne.

Afrika. Kampen om Congos rigdomme har åbnet et nyt kapitel. Rwandas præsident Kagame – Afrikas Napoleon – prøver nu igen at skaffe sig fri adgang til Afrikas rigeste naturressourcer.

Guld og grønne skove

Grafik: Oneman / Jakob Strandberg

Af ØJVIND KYRØ

EN oprørshær slentrede i sidste uge ind i Goma i det østlige Congo og besatte byen uden at løsne ret mange skud. Verdens største FN-styrke så den anden vej, og regeringssoldaterne stak i løb, da de hørte, at oprørerne var på vej. Rwanda, et af Afrikas mindste lande, er for tredje gang i færd med at invadere det næststørste, DR Congo. Denne gang risikerer det at splitte landet op, så naboerne kan tage for sig af Congos enorme naturressourcer.

DR står for Demokratisk Republik, men ligesom alt andet i Congo fungerer demokratiet ikke. Der er over 1500 kilometer mellem hovedstaden Kinshasa i vest og det østlige Congo, hvor befolkningen føler sig forsømt og glemt af præsident Joseph Kabila.

»Kabila var her i november, op til valget, og han lovede os asfalt på hovedgaden,« sagde en præst til mig i juni, da han kørte på den støvede vej i Bunia i det nordøstlige Congo. »Men se selv, intet sker. Det var bedre under Mobutu. Dengang fik lærerne løn af staten. I dag må vi selv betale dem for at få vores børn undervist.«

M23 tog magten i dette tomrum, som mangelen på statsstyring har afstedkommet. M23 er navnet på oprørerne, der tæller omkring 3.000 mand, og det henviser til den dato i marts 2009, da Kabila indgik en aftale med en militsleder, Laurent Ntaganda, også kaldet *The Terminator*, fordi han dræber »med lethed«, som et vidne har fortalt. Ifølge aftalen af 23. marts skulle Ntaganda indlemmes i regeringshæren og få titel af general, hvis han nedlagde våbnene. Sådan en integrationsordning havde Kabila fået indført for at standse de mange militser, der kontrollerede de givtige miner, og som var allierede med Uganda eller Rwanda.

Som aftalt udskiftede Ntaganda og et par hundrede af hans soldater deres mundering med regeringsuniformer, men Ntaganda fortsatte sit virke med at kontrollere miner og hænge ud som playboy i Gomas natteliv. Han var eftersøgt af Den Internationale Straffedomstol i Haag (ICC) for massakrer, massevoldtægt, plyndringer og rekruttering af børnesoldater, men Kabila havde lovet ham, at han ikke ville blive udleveret til ICC, hvis han lod sig indlemme i hæren.

Ntaganda blev nervøs, da Kabila i november sidste år blev valgt til præsident ved et valg, som valg-observatørerne anså for fusk. Men da alternativet var værre, lod USA og de andre magtfulde spillere fra blandt andet EU Kabila blive siddende. Da Kabila nu var svækket, kunne han let beordres til at anholde Ntaganda. Det var ikke noget kønt syn at have en massemorder gående løs i generalsuniform.

Ntaganda frygtede, at han ville blive anholdt og sendt til Haag. Samtidig udklækkede præsidenterne i Kigali og Kampala – Paul Kagame i Rwanda og Yoweri Museveni i Uganda – en plan, der skulle give dem adgang til det skatkammer, der lå på deres dørtrin. Og manden, der skulle bruges til operationen, var Ntaganda.

Det rige land

Set fra Paul Kagames synspunkt har Congo alt, hvad Rwanda har brug for. Det lille Rwanda er overbefolket, har ingen mineraler, og der er ikke mange træer tilbage. I Congo er der derimod masser af plads – kun 70 millioner mennesker på et areal som hele Vesteuropa – størsteparten er dækket af skov, og de fattige congolesere går på deres bare fødder oven på en geologisk sensation; der er næsten alle typer naturressourcer såsom kobolt, kobber, uran, for slet ikke at nævne enorme guldårer, diamanter og det »grå guld« – coltan – som bruges i computerindustrien.

I Rwanda begyndte man i marts at rekruttere soldater og sende dem til træning i en lejr i Congo, som Ntaganda stod for. Han var deserteret fra regeringshæren, og flere hundrede af hans gamle militssoldater havde fulgt ham.

Pludselig en dag i april befæstede de nogle bjerge i det område, hvor Uganda, Rwanda og Congo støder sammen. De indtog den støvede grænseby Bunagana og stod frem som M23 og sagde, at Kabila havde misligholdt fredsaftalen.

I sidste uge indtog M23 så den vigtige by Goma, og en talsmand forkyndte, at de ville gå hele vejen til Kinshasa, hvis ikke Kabila gjorde, som de krævede.

Snyd og svindel

»Det er tydeligvis en aktion, der er sat i gang og styret fra Rwanda,« siger Gerard Prunier, der er en af verdens mest respekterede kendere af Afrika og forfatter til flere bøger om regionen. Han gæstede for nylig København. Prunier mener, at Rwandas præsident Kagame så sit snit til at lave en invasionsplan, da han så, hvordan Kabila sidste år købte politikere i parlamentet til at ændre forfatningen, så han kunne blive siddende som præsident, selv om han ikke fik flertallet af stemmer i første runde.

»Takket være denne manipulation blev han præsident med 48 procent af stemmerne. Der opstår så et usundt magttomrum. Det tiltrækker nabolandene, fordi landet har så mange rige miner, man kan tjene store penge på. Når man ser et land, der er svagt på grund af al denne snyd og svindel, er det en stor fristelse at hugge nogle stykker af kagen,« siger Gerard Prunier.

»Jeg tror ikke, at Rwanda igen vil erobre hele Congo. Sidste gang, det blev forsøgt, lød det fra USA, fra Colin Powell, der var udenrigsminister under George W. Bush, at det nu var slut med at køre gratis. Og den melding blev forstået i Rwanda. Præsident Kagame er en intelligent mand, og jeg tror ikke, han vil gentage den fejltagelse at mod vilje.. . Han er sikkert i gang med at få udvirket en dispensation, og han vil utvivlsomt bifalde, at andre konkurrenter også tager hver sin bid af Congo, for så ville hans huggen til sig blot være en blandt mange andre, der fik Congo til at forsvinde.«

Afrikas Napoleon

Første gang, Rwanda erobrede Afrikas næststørste land, var i 1996, to år efter folkemordet i Rwanda. Mordere og deres gidsler, omkring halvanden million mennesker, flygtede til grænsebyen Goma i Zaïre, som landet hed, dengang diktatoren var Mobutu Sese Seko.

Denne store flygtningestrøm af hutuer, den største gruppe i Rwanda, blev brødfødt af hjælpeorganisationer, og det i så rigelige mængder, at morderne solgte maden og medicinen og købte nye våben for pengene. De ville tilbage og »afslutte arbejdet«, som de kaldte opgaven at myrde mindretallet af tutsier, som havde fordrevet dem og taget magten i Rwanda.

Paul Kagame, som ledede den tutsi-oprørshær, der drev morderne på flugt og stoppede folkemordet, blev den ny magthaver i Rwanda, og han advarede det internationale samfund mod at brødføde folkemorderne, der var ude på at destabilisere Rwanda fra deres baser i flygtningelejrene. Det tog ingen alvorligt. At Kagame skulle gå ind i Zaïre og afvæbne folkemorderne og tvinge dem tilbage til Rwanda svarede til, at Færøerne ville invadere USA.

Men Kagame gjorde det. »Afrikas Napoleon« lod sine veldisciplinerede tropper omringe flygtningelejrene i Goma og omegn, og efter at have tvunget de fleste tilbage over grænsen til Rwanda, fortsatte de mod Kinshasa og indsatte en anløben, ældre congolesisk oppositionsleder, Laurent Kabila, som præsident. Det tog Kagames tropper iført gummistøvler syv måneder at erobre det store land, som blev omdøbt til DR Congo.

Kabila lystrede imidlertid ikke Kagames ordrer, og året efter, i 1998, invaderede Rwanda, sekunderet af Uganda og Burundi, *igen* Congo, for at afsætte den ulydige stråmand. Men Kabila allierede sig med Angola, Namibia og Zimbabwe, og de to alliancer stødte sammen i midten af Congo i det, der siden er blevet betegnet som »Afrikas Verdenskrig«.

Efter en fredsslutning i 2002, der krævede de seks udenlandske hære ud af Congo, har især det østlige Congo ikke mærket synderligt til freden. Det er nemlig her, minerne findes. Men da Rwanda og Uganda efter retræten ikke selv kunne kontrollere minerne, allierede de sig med lokale militsgrupper, der fortsatte med at plyndre Congos naturrigdomme.

Verdens værste hær

Det var disse militsgrupper, som Congos præsident Kabila ville til livs ved at indlemme dem i regeringshæren. Kabila – som nu hed Joseph til fornavn, fordi hans far Laurent var blevet skudt af sin livvagt – blev rådet til at skabe fred ved at integrere sine modstandere. På denne måde blev verdens værste hær oprettet.

Soldater, der førhen skød på hinanden, skulle nu være våbenbrødre. Massemordere fik fine titler og stjerner på skulderstropperne. De skulle aflægge sig gamle vaner med at plyndre landsbyer, når de løb tør for proviant, voldtage kvinderne, dræbe mændene og bortføre drengene til at blive børnesoldater.

Militscheferne og deres mænd skulle ikke alene integreres i regeringshæren, de skulle også forflyttes, så de ikke havde adgang til de miner, de plejede at kontrollere. En militsleder som Cobra Matata, der bestyrede minerne nær Bunia, og som var allieret med Uganda, blev udnævnt til oberst og sendt til den anden ende af landet, til Kinshasa. Han kedede sig i storbyen og syntes, at lønnen var for lav, og derfor deserterede han og tog tilbage, hvor han kom fra. Han har sagt, at han i dag har 5300 militssoldater under sig.

Bosco Ntaganda, derimod, fik lov til at blive i sit revir, hvor han som enhver anden velhavende tutsi havde en kvægfarm. Han fortsatte med at kontrollere miner, og hans tropper var lige så uregerlige, som da de gik i militsuniformer. Congo er eksempelvis scene for de fleste voldtægter i verden, fordi de indgår som del i krigsførelsen. Ifølge FN voldtages der hver time 48 kvinder i landet. Omkring 80 procent af alle forbrydelser begås af mænd i uniform.

Kræver uafhængighed

Men M23-chefen, Bosco Ntaganda er forsvundet og ingen ved, hvor han er. Set fra et PR-synspunkt er det formålstjenligt ikke at have en krigsforbryder, der er eftersøgt af krigsforbryderdomstolen, som frontfigur.

I stedet er det en ukendt mand, der kalder sig biskop Jean-Marie Runiga, som er talsmand for M23. Han udtalte i onsdags, at M23 vil trække sig ud af Goma i løbet af fredag som en gestus over for Kabila, der har sagt, at han ikke vil forhandle med oprørshæren, så længe de har besat Goma.

M23 begyndte derefter at pakke sammen, og en håndfuld soldater røvede stille og roligt en af byens banker. Men oprørerne vil kun trække sig 20 kilometer tilbage. De vil slå sig ned og være klar til at erobre Goma og om nødvendigt marchere helt til Kinshasa, hvis de ikke får deres vilje.

Gerard Prunier tvivler ikke på, at M23 og andre militsgrupper som Cobra Matata vil kræve uafhængighed i det østlige Congo og dermed åbne grænserne for Uganda og Rwanda: »Om det bliver kaldt regionalt selvstyre eller løsrivelse er underordnet. Det vigtige for Rwandas præsident, manden bag det hele, er, at han får uhindret adgang til Congos rigdomme.«

En militssoldat i det østlige Congo, som igen er offer for naboernes intense interesse. FOTO: EPA/DAI KUROKAWA

LAYOUT: LINDA BALLE KORREKTUR: LISBETH RINDHOLT